

групи прокурорів як процесуальних керівників у кримінальному провадженні) або старшого слідчої групи (керівника органу досудового розслідування).

З урахуванням викладеного необхідно зауважити, для того щоб у кримінальному провадженні норми, якими регулюються підстави і порядок проведення слідчих (розшукових) дій (зокрема обшуку житла чи іншого володіння особи), у тому числі і в умовах воєнного стану, однаково тлумачились як стороною обвинувачення так і стороною захисту, а також судовими інстанціями законодавцю варто більш чітко й зрозуміло викладати їх зміст. Таку вимогу до нормативних актів, особливо тих, які стосуються прав і свобод людини, неодноразово викладали у своїх рішеннях Конституційний Суд України [6] та Європейський суд з прав людини [7].

Список використаних джерел

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 черв. 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. *Голос України*. 2012. 19 травня (№ 90–91).
3. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду Верховного суду за 2018–2020 рр. URL: <https://supreme.court.gov.ua/Oqliad KKS VS>.
4. Постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 29 січня 2019 року, справа № № 466/896/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79601140>.
5. Постанова Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 17 лютого 2021 року, справа № 263/10353/16-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95042547>.
6. Рішення Конституційного Суду України від 20 грудня 2017 року № 2-п/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-17#Text>.
7. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Броньовський проти Польщі» від 22 червня 2004 року / Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі, 2004, № 4.

Злагода Ольга Валеріївна,

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗШУКУ БЕЗВІСТІ ЗНИКЛИХ ОСІБ ЗА ОСОБЛИВИХ ОБСТАВИН

Сучасна суспільно-політична і економічна ситуація в Україні характеризується великою складністю, поглибленою дією криміногенних факторів. Масового вияву у небезпечних кримінальних формах набули наслідки багатьох негативних процесів, витоки яких закладені і в

далекому, і в близькому минулому. Це, у свою чергу, сприяє поширенню низки злочинних діянь, що стають перепорою нормальному розвитку розпочатих демократичних змін, становленню України як соціально-орієнтованої правової держави.

Особливе занепокоєння викликає той факт, що в Україні починаючи з 2014 року, а особливого загострення набуло з 24 лютого 2022 після повномасштабного вторгнення військ російської федерації, факти безвісного зникнення осіб та військовослужбовців України. Слід зазначити, що спостерігається тенденція до значної латентності, посилення жорстокості та цинізму під час зникнення людей в тому числі військовослужбовців, яке досить часто супроводжується заподіянням тяжкої шкоди здоров'ю або вбивством потерпілих, приниження їх честі та гідності.

При надходженні до органів Національної поліції заяви чи повідомлення про безвісне зникнення особи, заява реєструється в журналі Єдиного обліку та вносяться відомості до ЄРДР для здійснення органами Національної поліції досудового розслідування за ст.115 Кримінального кодексу України з приміткою «зниклий безвісти», про що протягом 3 днів інформується Уповноважений з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин [1].

Відповідно до Закону України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин» **зникла безвісти за особливих обставин** – це особа, зникла безвісти у зв'язку із збройним конфліктом, воєнними діями, тимчасовою окупацією частини території України, надзвичайними ситуаціями природного чи техногенного характеру [2].

Під час, аналізу ряду джерел інформації потерпілих які стали жертвами безвісного зникнення, було встановлено, що як правило, утримувались вони в підвалах, таборах, занедбаних будинках які заходяться на окраїнах окупованих населених пунктів, годували раз на добу. З цілю психологічного тиску злочинці тобто російські військові одного із затриманих вбивали, щоб решта українських військових які перебувають в полоні виконували їхні вимоги.

Для пошуку безвісти зниклих осіб, а також військовослужбовців розроблено офіційний алгоритм органів куди звертаються рідні і близькі особи, а саме:

- Національна поліція;
- Національне інформаційне бюро;
- Офіс Уповноваженого з питань осіб зниклих за особливих обставин;
- Об'єднаний центр з пошуку та звільнення полонених, що працює при СБУ;
- Моніторингова місія ООН з прав людини;
- Міжнародний Комітет Червоного Хреста;
- Міжнародна комісія з питань зниклих безвісти (МКПЗБ);

Родичам безвісти зниклих військовослужбовців необхідно звернутися у військкомат та військову частину, а також зателефонувати на гарячу лінію Міноборони;

Корисними також можуть бути онлайн-сервіси, а саме:

Telegram-канал проєкту «Пошук зниклих»:

Telegram-канал «Пошук Україна 2022» – для пошуку людей по всій Україні.

Telegram-бот «Знайди рідних», створений за ініціативи «Міжнародної асоціації кібербезпеки» та інших громадських організацій.

Проте основну роль в розшуку безвісно зниклих осіб займає Національна поліція. Розшукова робота оперативних підрозділів Національної поліції України – система гласних і негласних пошукових, оперативно-розшукових заходів та процесуальних дій спрямованих на встановлення місцезнаходження, ідентифікації осіб, забезпечення захисту життя, здоров'я, прав та свобод громадян, безпеки суспільства і держави від злочинних посягань.

Розшук особи, зниклої безвісти, припиняється не пізніше ніж через три дні з дня встановлення місця перебування особи, зниклої безвісти за особливих обставин, місця поховання чи місцезнаходження останків такої особи з повідомленням про це її близьких родичів та членів сім'ї, а також заявника, якщо заявник не є близьким родичем та членом сім'ї [2].

Рішення суду про визнання особи безвісно відсутньою не є підставою для припинення її розшуку.

Враховуючи збільшення масштабів даного виду злочину на території нашої країни, доцільним було б створити Єдиний реєстр зниклих безвісти військовослужбовців України.

Підводячи підсумки, хотілося б зазначити, що з метою успішної протидії цим злочинам необхідно поєднання не тільки зусиль правоохоронних органів, але й держави разом з суспільством. Тому ніякі обставини, якими б вони не були, чи то загроза війни, стан війни, внутрішня політична нестабільність чи інша надзвичайна ситуація, не можуть бути виправданням насильницькому зникненню осіб і в тому числі військовослужбовців на території буд-якої незалежної демократичної країни.

Список використаних джерел

1. Для близьких родичів та членів сім'ї, які розшуковують рідних, розроблено алгоритм дій URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/dlya-blizkih-rodichiv-ta-chleniv-simy-yaki-rozshukuyut-ridnih-rozrobleno-algoritm-dij-pro-viznannya-osobi-znikloyi-bezvisti>.

2. Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин: Закон України від 12 лип. 2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2505-19#Text>.